

บทที่ ๘

สรุปและขอเสนอแนะ

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมกับการยอมรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ ปรากฏว่าอายุและจำนวนบุตรที่มีชีวิต เป็นปัจจัยทางประชากรที่สำคัญ ปัจจัยที่สำคัญทางสังคมได้แก่การศึกษา ความมั่งคั่งของครัวเรือน เป็นปัจจัยที่สำคัญทางเศรษฐกิจและทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวของสามี เป็นปัจจัยที่สำคัญทางจิตวิทยา ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่ออัตราการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ

อายุและจำนวนบุตรที่มีชีวิต เป็นปัจจัยทางประชากรที่มีผลกระทบต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นได้จากอัตราส่วนการรับที่เพิ่มขึ้นตามอายุและจำนวนบุตรที่มีชีวิตเพิ่มขึ้น จนกระทั่งถึงกลุ่มอายุและจำนวนบุตรระดับหนึ่ง สตรีในกลุ่มอายุ ๓๐ - ๓๕ ปี มีอัตราส่วนการรับสูงกว่ากลุ่มอื่น อัตราส่วนการรับจะเริ่มลดลงในกลุ่มสตรีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต ๕ - ๖ คนมีอัตราส่วนการรับสูงกว่ากลุ่มอื่น และอัตราส่วนการรับจะเริ่มลดลงในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต ๘ คนขึ้นไป นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางประชากรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ ได้แก่ความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่เหมาะสมที่ตนควรจะมี พบว่าอัตราส่วนการรับสูงในกลุ่มสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตมากกว่าจำนวนบุตรที่ตนคิดว่าเหมาะสมที่สุด จำนวนบุตรชายเป็นปัจจัยทางประชากรอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ ซึ่งอัตราการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติของสตรีที่มีบุตรชายหลายคน หรือมีบุตรชายอยู่บางจะสูงกว่าสตรีที่มีบุตรชายน้อยคนหรือไม่มีบุตรชายเลย สตรีที่สมรสมาเป็นเวลานานมีอัตราการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติสูงกว่าสตรีที่เพิ่งสมรส และอัตราส่วนการรับจะลดลงเมื่อสมรสนาน ๑๕ ปีขึ้นไป สำหรับผลกระทบเกี่ยวกับการสูญเสียบุตร เป็นปัจจัยที่ควรพิจารณา แต่ข้อมูลมีอยู่น้อยมากจึงไม่สามารถวิเคราะห์ได้

ปัจจัยทางสังคมที่สำคัญซึ่งได้แก่การศึกษา ปรากฏว่าสตรีที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติสูงกว่าสตรีที่มีการศึกษาค่ากว่านั้น และผู้ที่ไม่

มีการศึกษา มีอัตราส่วนการรับค่าที่สุด ทั้งนี้ตรงกับสมมติฐานที่ว่าคนที่มีการศึกษาก็มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมใหม่ ๆ มักจะเป็นผู้รับเอาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่คนพบมาไว้อีกก่อน แม้ว่าจะสามารถเลี้ยงดูบุตรได้ สำหรับปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ ได้ใช้ทรัพยากรนี้วัดความทันสมัยและโอกาสที่จะรับทราบวัฒนธรรมและวิทยาการใหม่ ๆ ก่อนผู้อื่นนั้นพบว่า การรับฟังวิทยุมีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ โดยแสดงให้เห็นอัตราส่วนการรับของสตรีที่รับฟังวิทยุเป็นประจำสูงกว่าสตรีที่รับฟังวิทยุเป็นครั้งคราว และสตรีที่ไม่เคยฟังวิทยุ มีอัตราการรับค่าที่สุด สตรีที่ทำงานนอกบ้านหลังจากสมรสแล้วมีอัตราส่วนการรับสูงกว่าสตรีที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านหลังจากสมรส เกี่ยวกับสถานที่คลอดและความต้องการดูแลทารกคลอดนั้นพบว่า สตรีที่ต้องการคลอดที่โรงพยาบาลและสตรีที่ต้องการให้แพทย์และพยาบาลทำคลอดมีอัตราส่วนการรับสูงกว่าสตรีกลุ่มอื่น ความถี่ของการเดินทางไปยังเมืองต่าง ๆ มีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าสตรีที่ไม่เคยเดินทางไปเมืองต่าง ๆ มีอัตราส่วนการรับค่า สตรีที่เดินทางไปในเมืองบ่อยครั้งมีอัตราการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่เดินทางไปในเมืองบ่อยครั้ง มีโอกาสที่จะทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมและวิทยาการใหม่ ๆ ได้มากกว่าผู้ที่นาน ๆ ไปครั้งหนึ่งหรือไม่เคยไปเลย

สำหรับความมั่งคั่งของครัวเรือนซึ่งเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญนั้น ปรากฏว่าสตรีที่มีความมั่งคั่งของครัวเรือนสูง มีอัตราการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติสูงกว่าสตรีที่มีความมั่งคั่งของครัวเรือนปานกลางและต่ำ ซึ่งผลจากการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ว่าคนที่มีความฐานะทางเศรษฐกิจก็มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมใหม่ ๆ มักจะเป็นผู้ที่รับเอาสิ่งประดิษฐ์ใหม่มาไว้อีกก่อนแม้ว่าจะสามารถเลี้ยงดูบุตรได้ ส่วนคนที่มีความฐานะทางเศรษฐกิจต่ำแม่จะมีความยากลำบากในการเลี้ยงดูบุตร แต่ก็ยังมีความกลัวและขาดความเข้าใจต่อสิ่งประดิษฐ์ใหม่จึงยังไม่รับเอามาใช้ในทันทีทันใด สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินและขนาดที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพไม่มีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ ผู้ที่มีขนาดที่ดินที่ใช้ในการทำมาหากินมากมีอัตราส่วนการรับค่าต่ำกว่าผู้ที่มีขนาดที่ดินน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทั้งหมดและผู้ที่มีขนาดที่ดินที่ใช้ในการทำมาหากินขนาดใหญ่ ต้องการมีบุตรที่จะมาช่วยในการทำมาหากิน จึงไม่รับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ ตรงข้ามกับผู้ที่มี

ขนาดที่ดินที่ใช้ในการทำมาหากินขนาดเล็กไม่ต้องการมีบุตรอีก เพราะขนาดที่ดินในการทำมาหากินมีอยู่จำกัด สำหรับอาชีพของสามี เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่ใช่ผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติในเขตอำเภอโพธาราม ซึ่งจะเห็นได้ว่าสตรีที่สามีรับราชการน่าจะมีอัตราส่วนการรับสูง เพราะเป็นผู้ที่มีโอกาสรับทราบความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมและวิทยาการใหม่ๆ ได้มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น กลับมีอัตราส่วนการรับต่ำกว่าสตรีที่สามี เป็นพ่อค้าและชาวนา แต่ทั้งนี้อาจเนื่องจากข้าราชการเหล่านั้น เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยซึ่งมีระดับการศึกษาไม่สูงมากนัก และเป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติทำในกลุ่มสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

ปัจจัยทางจิตวิทยาที่สำคัญคือ ทศนคติต่อการวางแผนครอบครัวของสามี มีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ ซึ่งเห็นได้จากอัตราส่วนการรับของสตรีที่สามี เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวสูงกว่าอัตราส่วนการรับของสตรีที่สามี ไม่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในสังคมชนบทของประเทศ ส่วนใหญ่สามีมักจะเป็นหลักของครอบครัวทั้งในค่านิยมเศรษฐกิจ ตลอดจนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และภรรยา มักจะเห็นด้วยกับความคิดเห็นและการตัดสินใจของสามี สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับความต้องการมีบุตรเพิ่มมีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติด้วย ซึ่งจะเห็นว่าอัตราส่วนการรับวิธีการวางแผนครอบครัวของสตรีที่ไม่ต้องการมีบุตรเพิ่ม สูงกว่าอัตราส่วนการรับวิธีการวางแผนครอบครัวของสตรีที่ต้องการมีบุตรเพิ่ม

การศึกษาคั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่ของผู้ที่รับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ เป็นสตรีที่มีความมั่งคั่งของครัวเรือนสูง มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และเป็นกลุ่มสตรีที่มีโอกาสทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิทยาการใหม่ ๆ ก่อนผู้อื่น และสตรีเหล่านั้นสามีเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว อย่างไรก็ตามอัตราการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติของสตรีที่อำเภอโพธาราม จะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุและจำนวนบุตรที่มีชีวิตเพิ่มขึ้น จนถึงระดับหนึ่งแล้วอัตราส่วนการรับจะเริ่มลดลง

จากผลการศึกษานี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติของสตรีที่อำเภอโพธาราม ซึ่งน่าจะใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาลักษณะนี้ในแหล่งอื่นได้ แต่การศึกษาที่อำเภอโพธารามเป็นเพียงโครงการทดลอง ซึ่งได้มีการแนะนำให้

ประชาชนในเขตนี้ ใ้ครูจักกับวิธีการวางแผนครอบครัวก่อนที่จะให้บริการด้านการวางแผนครอบครัว ด้วยเหตุนี้ถึงกล่าวผลการวิจัยครั้งนี้ อาจแตกต่างจากผลการวิจัยในแหล่งอื่นซึ่งประชาชนที่จะเป็นข้อมูล เป็นไปในสภาพธรรมชาติ ซึ่งการแนะนำให้ประชาชนใ้ครูจักกับการวางแผนครอบครัวไม่ทั่วถึง และในการศึกษาครั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาพิจารณาศึกษา ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นอาจให้ผลการศึกษาที่ต่างไปจากนี้ และมีปัจจัยบางอย่างที่ข้อมูลในการศึกษาไม่เพียงพอ เช่น ประสพการณ์เกี่ยวกับการสูญเสียบุตร ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ผลออกมาได้ อีกทั้งการศึกษาที่อำเภอโพธารามเป็นการศึกษาในเขตชนบทเท่านั้น ควรจะได้ทำการศึกษาลักษณะนี้ในเขตเมือง เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติของสตรีในเขตเมือง และสามารถเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างสตรีในชนบทกับสตรีในเมือง ดังนั้นจึงควรขยายการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ออกไปในขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น โดยที่ควรจะใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อจะได้มีข้อมูลเพียงพอในการศึกษา สำหรับการศึกษาคควรจะได้พิจารณาปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ด้วย ครรชนนี้ที่ไว้วิเคราะห์ทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นสิ่งที่พึงระมัดระวังและพิจารณาอย่างรอบคอบ ซึ่งอาจจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่กว้างและได้ผลต่างจากการศึกษาที่อำเภอโพธาราม ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่รับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ และอาจนำไปใช้ประกอบการพิจารณานำนโยบายการวางแผนครอบครัวไปใช้ในกลุ่มสังคมที่ต้องการได้.